

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

SAĞLIK ÇALIŞANLARI KILAVUZU

giz | International
Services

Bu el kitabı, Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi kapsamında aşağıdaki ekip tarafından hazırlanmıştır:

Sağlık Ekibi

Prof. Dr. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ

Doç. Dr. Nuket PAKSOY ERBAYDAR

Doç. Dr. Aysun BALSEVEN ODABAŞI

Toplumsal Cinsiyet

Prof. Dr. Aksu BORA

Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Hizmet Sunan Kurum ve Kuruluşlar

Prof. Dr. Kasım KARATAŞ

Yakut TEMÜROĞLU SUNDUR

Mevzuat

Prof. Dr. Gülriz UYGUR

Düzenleme

Yakut TEMÜROĞLU SUNDUR

ASP - Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Proje Ekibi

Gülser USTAOĞLU

Dr. Banu TUNCAY YILDIZ

Dr. Sevim CAN

Müge TOKER ERDOĞAN

Funda ERİŞ

Esra ÇADIR

N. Özgün BEGGİ

Ceren UÇAR

Hasan YILDIZ

Mustafa SEVER

Pınar NİMETOĞLU

Tasarım

Kurtuluş KARAŞIN

Bu yayın Avrupa Birliği'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin mali desteği ile hazırlanmıştır. Bu yayının içeriği yalnızca Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, International Services konsorsiyumu sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

SAĞLIK ÇALIŞANLARI KILAVUZU

ANKARA, 2016

1

AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE PROJESİ NEDİR?

Projenin İsmi	Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Sığınma Evleri Teknik Destek Projesi
Projenin Kısa İsmi	Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi
Ana Yararlanıcı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı – Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
Eş-Yararlanıcı	İçişleri Bakanlığı – Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
Fon Sağlayıcı	Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti
Yüklenici	GİZ'in (Alman Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu) liderliğinde ve üyeleri arasında Internationaler Bund, EDUSER Eğitim Danışmanlık Hizmetleri ve Hacettepe Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'nin (HÜKSAM) olduğu konsorsiyum
Süre	27.12.2013- 27.12.2016
Paydaşlar	İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Belediyeler, STK'lar.

Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Sığınmaevleri Projesi, kısa adıyla Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi 27 Aralık 2013 tarihinde başlamıştır ve 27 Aralık 2016 tarihinde tamamlanacaktır. Projenin ana yararlanıcısı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), eş yararlanıcısı ise İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüdür. Projenin paydaşları arasında Emniyet Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları (STK'lar) bulunmaktadır.

Projenin danışmanlığını, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH- Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu (GIZ) liderliğinde, EDUSER Eğitim

Danışmanlık ve Uzmanlık Hizmetleri; Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM) ve Internationaler Bund'un yer aldığı bir Konsorsiyum yapmaktadır.

► **Projenin genel amacı,** Türk Hükümeti'nin Türkiye'de kadınların insan haklarının korunması konusunda ortaya koyduğu çabalara katkıda bulunmaktır.

► **Projenin hedefi** ise, şiddete/aile içi şiddete maruz kalan kadınlar için destek hizmetlerinin kurulması ve/veya sağlanması yoluyla 26 ilde kadınların şiddete karşı yeterli korunmalarını sağlamaktır.

Bu genel amaç ve hedeften hareketle proje için iki sonuç belirlenmiştir:

Şiddete/aile içi şiddete maruz kalan kadınlar için destek hizmetlerinin kurulması ve/veya sağlanması yoluyla 26 ilde şiddete karşı korumanın artırılması.

SONUÇ 1

26 ilde kadınlara yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarının iyileştirilmesi için merkezi ve yerel yönetim organları ile yerel STK'lar arasında işbirliğinin güçlendirilmesi.

SONUÇ 2

Projenin uygulanacağı iller, Adana, Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Isparta, İstanbul, İzmir, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Nevşehir, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon ve Van olarak belirlenmiştir.

Proje teknik destek ve hibe olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Teknik destek bölümünde yer alan faaliyetler dört bileşen altında toplanabilir:

- Kadına yönelik şiddet konusunda hizmet sunanların kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Hizmet kalitesinin iyileştirilmesi,
- Koordinasyon ve işbirliğinin güçlendirilmesi ve
- Sürdürülebilirliğin sağlanması.

Şekil 1.1: Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi Bileşenleri

Birbirini tamamlayan bileşenlerden ilki hizmet sunanların var olan kapasitelerini geliştirmektir. Kapasite gelişimi iki yolla gerçekleştirilecektir. Bir yandan eğitici eğitimleri/eğitimler yoluyla hizmet sunanların kadına yönelik şiddet konusunda daha donanımlı olmaları sağlanırken, diğer yandan çalışma ziyaretleri yoluyla yurt içi ve yurt dışında belirlenen en iyi örnekler incelenecektir.

Eğitimler ve çalışma gezileri sadece kapasitenin geliştirilmesini sağlamayacak, aynı zamanda hizmet kalitesinin iyileştirilmesi bileşenine de katkıda bulunacaktır. Buna ek olarak geliştirilecek bir izleme ve süpervizyon mekanizmasıyla hizmetlerin daha kaliteli ve sürdürülebilir olması sağlanacaktır. Ayrıca var olan formların ve iş akışlarının gözden geçirilerek geliştirilmeleri de hizmet kalitesini artıracaktır.

Kadına yönelik şiddet konusunda hizmet sunanlar arasındaki işbirliği ve koordinasyonun güçlendirilmesi projenin önemli bileşenlerinden birisidir. Diyalog toplantıları yoluyla il eylem planları ve tüm tarafların dâhil edileceği bir koordinasyon mekanizması geliştirilecektir.

Tüm bunlara ek olarak projede kadına yönelik şiddet konusunda farkındalığın artırılmasına yönelik faaliyetler de yer almaktadır.

2

TOPLUMSAL CİNSİYET
EŞİTSİZLİĞİ VE
KADINA YÖNELİK
ŞİDDET ARASINDA
NASIL BİR İLİŞKİ
VARDIR?

Genellikle kız ve erkek çocuklarının farklı özellikler ve becerilerle doğdukları, bu nedenle onlara farklı beceriler ve davranışların öğretilmesi gerektiği düşünülür. Ancak bizim doğarken birlikte getirdiklerimiz cinsiyetimiz ve biyolojik özelliklerimizdir. Bizler kadınlara ve erkeklere ait farklı üreme organlarına ve cinsel organlara sahip olduğumuz için erkek ya da kadın cinsiyetine sahip oluruz. Bizim kadın ya da erkek olarak sahip olduğumuz fizyolojik ve biyolojik özelliklere cinsiyet denir. Biyolojik olarak kadın ve erkek dediğimizde tüm dünyada aynı şekilde tanımlanır ve anlaşılır. Biyolojik özelliklerimiz zaman içinde ya da kuşaktan kuşağa değişmez.

Bizler kız ve erkek çocuklar olarak doğarız ama ailemiz ve toplum bize nasıl 'kadın' ve 'erkek' olacağımızı öğretir. Toplumsal cinsiyet bizim biyolojik cinsiyetimize dayanarak toplumun kadın ve erkek için ürettiği farklılıklardır. Toplumsal cinsiyet özellikleri, biyolojik cinsiyet özelliklerinin aksine toplumdaki topluma değişebileceği gibi zaman içinde de değişebilir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, eşit olmayan muameledir. Yani aynı fırsatların verilmemesi nedeniyle haklardan yararlanamamaktır.

Toplumsal cinsiyet, aynı zamanda kadının ve erkeğin toplumda eşit statüye ve güce sahip olmamalarıdır.

Toplumsal cinsiyet kız ve erkek çocukların belli rollerle büyütülmesidir. Örneğin erkeklere genellikle evi geçindirmek ve aileyi korumak görevleri verilirken, kadınlardan evi çekip çevirmeleri, çocukları büyütmeleri beklenir. Bunun sonucunda kadınlara çoğu zaman çalışma hayatından uzak kalırlar.

Toplumsal cinsiyet aynı zamanda bizim 'erkeklik' ya da 'kadınlık' olarak algıladığımız özelliklerdir. Bıçilen bu rollere uymamız için bizlere kadın ve erkek olarak nasıl davranacağımız ve kendimizi nasıl ifade edeceğimiz de öğretilir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği erkek ve kadının eşit haklara, sorumluluklara ve fırsatlara sahip olması demektir. Diğer bir deyişle haklar, sorumluluklar ve fırsatlar bireylerin erkek ya da kız çocuğu olarak doğmalarına bağlı değildir.

Kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir göstergesi ve bir tahakküm aracıdır. Toplumsal güç ilişkilerine bağlı olarak ortaya çıkar. Eşitsizlik ve ayrımcılık güç ilişkilerini şekillendirirler. Cinsler sosyalizasyon sürecinde şiddete ilişkin çeşitli düşünce ve davranış kalıplarını öğrenir. Cinsiyete ilişkin yargılar şiddetin meşrulaştırılmasına aracılık eder. (Erkeğin doğasında vardır gibi).

3

KADINA
YÖNELİK
ŞİDDET NEDİR?

ŞİDDETİN TÜRLERİ

Kadına yönelik şiddet ya da toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir (İstanbul Sözleşmesi). Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet, kadının insan hakları ihlali, kadına yönelik ayrımcılığın bir biçimi ve bir suçtur.

Kadına yönelik şiddet türleri fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet davranışlarıdır. Bunlara ek olarak erken ve zorla evlendirme, “namus” cinayetleri, intihara zorlama ve kadın ticareti de kadına yönelik şiddetin en ağır formları olarak kabul edilir.

Fiziksel şiddet, kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Kadının yaralanması, yeti kaybına uğraması veya ölmesine neden olan her türlü şiddet edimini kapsar.

Cinsel şiddet, mağdura olan yakınlığına bakılmaksızın herhangi bir kişinin ev ya da işyeri dahil herhangi bir ortamda cinsel içerikli eylemde bulunması ya da buna kalkışması, istenmeyen cinsel ifadeler kullanması ya da önerilerde bulunması, para karşılığı seksle ilgili herhangi bir girişimde bulunması ya da baskı yoluyla karşıdaki kişinin cinselliği üzerinde dayatmada bulunmasıdır.

Psikolojik şiddet, duyguların ve duygusal ihtiyaçların, kadına baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Kadının yaşamı üzerindeki kontrolünü yok etmek, çocuklarıyla veya ailesiyle görüşmesine izin vermemek, kadını yalnızlaştırmak, bir yere hapsedmek gibi kontrol edici davranışlar da psikolojik şiddet kapsamına girer. Psikolojik şiddet tek başına görülebileceği gibi diğer tüm şiddet türlerine eşlik eder.

Ekonomik şiddet, kadının yaşamını sürdürebilmesi için gerek duyduğu ekonomik olanaklardan mahrum bırakılmasıdır.

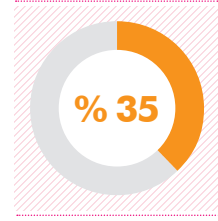
4

KADINA YÖNELİK
ŞİDDETTE
DÜNYADA VE
TÜRKİYE'DE
DURUM NEDİR?

Dünyada Durum

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet, ne yazık ki tüm çabalara karşın hâlihazırda dünya çapında en yaygın sorunlardan biri olarak kalmaya devam etmektedir. Kadına yönelik şiddette ilişkin yapılan çeşitli çalışmalardan elde veriler bu gerçeği kanıtlar niteliktedir.

- 2013 yılı verilerine göre, dünya çapında kadınların % 35'inden fazlası ya partnerinin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine ya da partneri olmayan bir kişinin cinsel şiddetine maruz kalmıştır. Ancak bazı ülke araştırmaları kadınların %70'inin yaşamları boyunca partnerlerinden fiziksel ve/veya cinsel şiddet gördüklerini ortaya koymaktadır¹.
- Dünya çapında kadın cinayetlerinin % 38'i kadınların partnerleri tarafından işlenmektedir².
- Partnerleri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalan kadınlar önemli bir dizi sağlık sorunundan şikâyet etmektedirler. Örneğin, düşük doğum ağırlığına sahip bebeğe sahip olma oranı %16'dır. Partnerleri tarafından şiddete maruz kalmayan kadınlara oranla neredeyse iki kat daha fazla kürtaj olmakta ve depresyona girmektedirler³.
- Dünya çapında 700 milyondan fazla kadın 18 yaşına gelmeden evlenmiştir. Bunların üçte birinden fazlasının (250 milyon) evlilik yaşı 15 yaşından küçüktür⁴. Yoksul kız çocuklarının erken evlenme olasılığı varlıklı olan yaşlıtlarına nazaran 2,5 kat daha fazladır.
- Geçmişinde istismar öyküsü olan kadınlar uzun dönemde depresyon, intihar, kronik ağrı sendromları, psikosomatik

2013 yılı verilerine göre, dünya çapında kadınların % 35'inden fazlası ya partnerinin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine ya da partneri olmayan bir kişinin cinsel şiddetine maruz kalmıştır.

¹ WHO. (2013). Adı geçen eser.

² WHO. (2013). Adı geçen eser.

³ WHO. (2013). Adı geçen eser.

⁴ UNICEF (2013). *Ending Child Marriage: Progress and Prospects*. s;2. http://www.unicef.org/media/files/Child_Marriage_Report_7_17_LR..pdf. Son erişim tarihi 21.12.2014.

rahatsızlıklar ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar da dâhil olmak üzere çeşitli sağlık sorunlarına sahip olma riski altındadırlar.⁵

- Dünyadaki ülkelerin üçte ikisi aile içi şiddeti yasadışı kabul etmekte ancak 52 ülke evlilik içi tecavüzü açıkça suç saymaktadır.⁶

Avrupa'da Durum

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı⁷ tarafından AB üyesi 28 ülkede, 18-74 yaş arası yaklaşık 42 bin kadınla yürütülen bir araştırma bulguları şöyle özetlenebilir:

- Her üç kadından birisi, 15 yaşından sonra fiziksel ve/veya cinsel şiddet deneyimi yaşamıştır.
- Eski partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalan kadınların %34'ü fiziksel şiddetin dört ya da daha fazla farklı biçimini deneyimlemiştir.
- Eski partnerleri tarafından şiddete maruz kalan altı kadından biri ilişkisi bittikten sonra da şiddet görmüşlerdir.

Dünyada her üç kadından biri, 15 yaşından sonra fiziksel ve/veya cinsel şiddet deneyimi yaşamıştır.

- Her 20 kadından biri, 15 yaşından sonra partneri ya da başka birisi tarafından tecavüze maruz bırakılmıştır.
- Beş kadından biri partnerleri olmayan kişiler (yabancı, tanıdık, akraba, patron ya da iş arkadaşı) tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakılmıştır.
- Avrupa Birliğine üye 27 ülkede ve Hırvatistan'da kadınların yaklaşık % 12-15'i 16 yaşından sonra aile içi şiddet içeren bir ilişki yaşamaktadır⁸.

⁵ Krug, E. G.; Dalhberg, L. L.; Mercy, J. A.; Zwi, A. B. & Lazano, R. (Eds.) 2002. *World Report on Violence and Health*. World Health Organization. Geneva, Switzerland. <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/9241545615.pdf>. Son erişim tarihi 25.12.2014.

⁶ UN Women. (2014). *A global pandemic in any forms*. www.Beijing20unwomen.org. Son erişim tarihi 25.12.2014.

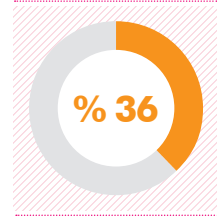
⁷ European Union Agency For Fundamental Rights (FRA). (2014). *Violence against women: an EU-wide survey*. http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf. Son erişim tarihi 25.12.2014.

⁸ Martinez, M.; Condon, W. S.; Springer-Kremser, M.; Timmerman, G.; White-Hagemann, C.; Lenz, H...Westerstrand, J. (2006). 'State of European research on the prevalence of interpersonal violence and its impact on health and human rights', CAHRV. <http://www.cahrvi.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence%281%29.pdf>. Son erişim tarihi 25.12.2014.

Türkiye'de Durum⁹

Türkiye genelinde kadına yönelik şiddete ilişkin durum aşağıda özetlenmiştir:

- Yaşamının herhangi bir döneminde eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalan kadınların oranı yüzde 36'dır. İstanbul'da yaşayan kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel şiddet yaşama oranı % 36 iken, Orta Anadolu bölgesinde yaşayan kadınlar için bu oran % 43'tür.
- Son 12 ayda fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı ise % 8'dir.
- Kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kalma oranı %12'dir. Belirtilen cinsel şiddet yüzdesi İstanbul'da % 13, Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde % 16 iken, diğer bölgeler için % 10 ile 15 arasında değişmektedir.
- Ülke genelinde kadınların %44'ü duygusal istismarı yaşamlarının herhangi bir döneminde yaşamışlardır. Kadınların son 12 ayda maruz kaldıkları duygusal şiddet % 26'dır.
- Ülke genelinde ekonomik şiddet/istismar davranışlarından en az birine yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalan kadınların oranı yüzde 30, son 12 ayda maruz kalan kadınların oranı ise yüzde 15'tir.

Yaşamının herhangi bir döneminde eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalan kadınların oranı yüzde 36'dır.

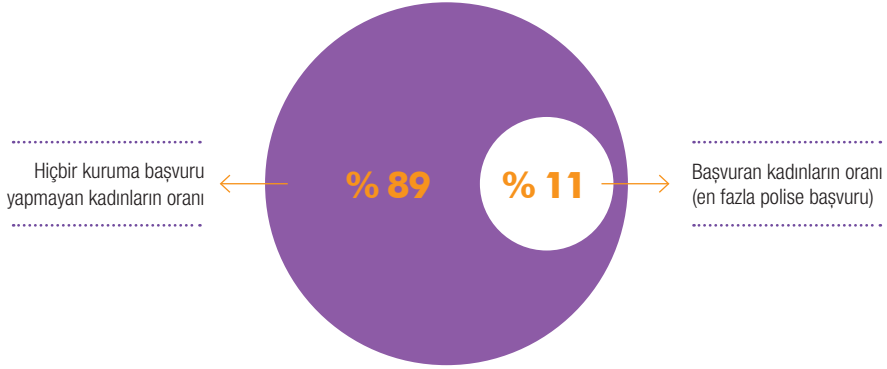
⁹ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2014)*

5

ŞİDDET GÖREN
KADIN NE YAPIYOR?

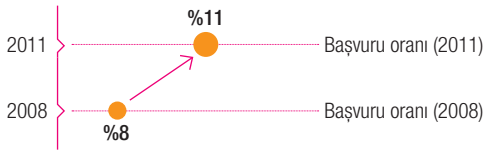
Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nda göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet gören kadınların % 89’unun hiçbir kuruma başvurmadığı, başvuranların en fazla polise başvurdukları ortaya çıkmıştır.

Polis başvuruların % 29’unu eşiyile uzlaştırmış, % 23’üne tedbir kararı çıkartmış ve % 41’ini başka kurum ve kuruluşlara yönlendirmiştir. % 13’ü için bir şey yapılmamıştır.

2008’de % 8 olan başvuru oranı 2014’te % 11’e çıksa da, şiddete maruz kalan kadınların çoğuna hizmet gitmediği açıktır.

6

KADINA YÖNELİK
ŞİDDET NEDEN
ÖNEMLİ?

Türkiye’de kadına yönelik şiddet hala büyük bir sorundur.

Türkiye’de kadına yönelik şiddet hala önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Kadına yönelik şiddet, kadınların ve kız çocuklarının fiziksel, ruhsal ve cinsel sağlıklarında önemli etkiler oluşturması nedeniyle bir halk sağlığı sorunudur. Aynı zamanda kadına yönelik şiddet; yaşam hakkı, beden bütünlüğü, sağlık hakkı gibi kadınların pek çok hakkını ihlal etmekte ve insan hakkı ihlali olarak kabul edilmektedir.¹⁰ Kadınların şiddet vasıtasıyla zorla ikincil bir konuma yerleştirildiği ve kadınların ve kız çocuklarının çoğunlukla aile içi şiddet, cinsel istismar, tecavüz, zorla evlendirme, sözde “namus” adına işlenen suçlar sonucunda insan haklarını ciddi bir şekilde ihlal eden şiddetin pek çok boyutuna maruz kaldıkları görülmektedir.¹¹

Kadına yönelik şiddetle mücadelede sağlık personeli önemli bir role sahiptir.

Şiddetle karşılaşan kadının ilk temas ettiği meslek gruplarından biri sağlık personelidir. Sağlık personeli, şiddet gören kadını sonradan karşılaşacağı şiddetten korumada, güvenlik planı oluşturarak veya gerekiyorsa sığınma evine yönlendirerek desteklemede önemli rol oynar.

Uluslararası sözleşmeler kadına yönelik şiddet konusunda bağlayıcıdır.

Özellikle 2014 yılında yürürlüğe giren ve Türkiye’nin ilk imza atan ülke olduğu Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) bağlayıcılığı olan bir belgedir.

Yasalarımıza göre şiddet suçtur.

Başta T.C. Anayasası, Türk Ceza Kanunu ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun olmak üzere yasalarımıza göre kadına yönelik şiddet suçtur. Gerek uluslararası düzenlemeler gerekse yasalarımız kadına yönelik şiddetle mücadelede ilgili kurum ve kuruluşlara görev ve sorumluluklar atfetmektedirler.

¹⁰ Gülriz Uygur, “2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Işığında Kadına Yönelik Şiddeti Önlemeye Yönelik Devletin Ödevi: Değişen Devlet Anlayışı mı?”, “Kadınların İnsan Hakları: Uluslararası Standartlar, Kazanımlar, Sorunlar” **Birkaç Arpa Boyu, 21. Yüzyıla Girerken Türkiye’de Feminist Çalışmalar**, Prof. Dr. Nermin Abadan Unat’a Armağan, Der. Serpil Sancar, C. 2, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2011, s. 883.

¹¹ Ayşe Gül Altınay, Yeşim Arat, **Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet**, İstanbul, 2008, s.51.

7

KADINA YÖNELİK
ŞİDDET KONUSUNDA
ULUSLARARASI VE
ULUSAL DÜZENLEMELER
NELERDİR?

KADINA YÖNELİK ŞİDDET KONUSUNDA ULUSLARARASI VE ULUSAL DÜZENLEMELER NELERDİR?

Uluslararası Düzenlemeler

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyanname (Bildirgesi), BM Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge ve son olarak Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler doğrudan ya da dolaylı olarak kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin düzenlemeler getirmişlerdir. Bu düzenlemelerin amacı, ülkelerin kadına yönelik şiddetin önlenmesini stratejik bir hedef olarak belirlemesini, düzenlemelerini ve uygulamalarını buna uygun olarak yapmalarını sağlamaktır. Kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin taraf olduğumuz uluslararası bu sözleşmeler temel hak ve özgürlüklere ilişkin olduğundan gerek mahkemeler gerekse idare bakımından bağlayıcı nitelikte olup, Anayasamızın 90. maddesi gereğince Türkiye Cumhuriyeti devleti, Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası antlaşma hükümlerini uygulamakla yükümlüdür.

Ulusal Düzenlemeler

DÜZENLEMELER	İLGİLİ MADDELER
T.C. ANAYASASI	Madde 10 (kadınlarla erkeklerin eşit haklara sahip olması ve Devletin bunu yaşama geçirme yükümlülüğü); Madde 17 (Devletin, kişilerin yaşama hakkını, maddi ve manevi varlığının bütünlüğünü koruma görevi); Madde 41 (ailenin eşler arasındaki eşitliğe dayanması)
TÜRK MEDENİ KANUNU	Evlenme ehliyeti, erken yaşta evliliklerin engellenmesi (Madde 11,12, 124, 125, 126, 127)
TÜRK CEZA KANUNU	Kasten öldürme (Madde 81), Kasten yaralama (Madde 86, 87), Taksirle yaralama (Madde 89), Eziyet (Madde 96), Çocuk düşürme ve düşürme (Madde 99, 100), Cinsel saldırı (Madde 102, 103, 105), Çocukların cinsel istismarı (Madde 103), Reşit olmayanla cinsel ilişki (Madde 104), Cinsel Taciz (Madde 105), Bildirim yükümlülüğü (Madde 280), Genital muayene (Madde 287)
CEZA MUHAKEMESİ KANUNU	Madde 76 (Cumhuriyet savcısı istemiyle mağdurun muayenesi, örnek alınması); Madde 77 (muayene ve tedavinin raporlanması, istenildiğinde ve uygun olduğunda muayenenin kadın hekim tarafından yapılmasının sağlanması)

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

İstanbul Sözleşmesi esas alınarak hazırlanan 6284 sayılı Kanunun amacı, şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kadın, çocuk, aile bireyi ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını korumak ve sayılan kişilere karşı şiddeti önlemektir. 6284 Sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği ise, 6284 sayılı Kanun'un 22. maddesine dayanılarak hazırlanmış olup, yönetmeliğin amacı "şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiler hakkında şiddetin önlenmesine yönelik tedbirler ile bu tedbirlerin alınması ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi" olarak hüküm altına alınmıştır.

Kutu 1: Soru ve Cevaplarla 6284 Sayılı Kanun ve Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği

1. 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet uygulayana nasıl bir hizmet verilmesi öngörülmüştür?

6284 sayılı Kanun'un 5. Maddesinin 1 bendinde hâkim tarafından şiddet uygulayanın şiddet eğilimine yol açan davranışlarının önlenmesi için "Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması"na karar verilmesi halinde, bu kişiler illerde, il halk sağlığı ruh sağlığı müdürlüğüne başvurmak zorundadırlar. İlçelerde ise toplum sağlığı merkezi tarafında, kamuya ait ilgili sağlık kuruluşuna sevk edilmelidirler. Yapılacak müdahaleler arasında öfke kontrolü, stresle baş etme gibi müdahaleler olabilir. Bu birimler ilgilinin başvurusunu ve tedaviyi sürdürüp sürdürmediğini ŞÖNİM'e bildirmekle yükümlüdürler.

2. 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet uygulayanın bağımlılığının olması halinde muayene ve tedavisi nasıl yapılacaktır?

Şiddet uygulayanın bağımlılığının olması halinde; 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 1 fıkrası uyarınca hâkim tarafından önleyici tedbir kararıyla şiddet uygulayanın hastaneye yatması dahil, muayene ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilecektir.

3. Şiddet uygulayanın bağımlılığının olması halinde muayene ve tedavi talebi ŞÖNİM'ler tarafından yapılabilir mi?

Uygulama Yönetmeliği'nin 27. maddesine göre ŞÖNİM'ler şiddet uygulayanın alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması

Kutu 1: Devamı...

halinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına ilişkin faaliyetleri yürütmekle görevlidir. ŞÖNİM'lerden gelen şiddet uygulayanlarla ilgili bu kapsamdaki talepler sağlık kuruluşları ve çalışanları tarafından karşılanacaktır. Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde ise durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet Başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilmek zorundadır.

4. Şiddet uygulayan şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurulabilir mi?

Yönetmeliğin 28. maddesi uyarınca hâkim tarafından şiddet uygulayanın, şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla, sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurması ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilecektir.

5. 6284 Sayılı Kanun kapsamında şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin sağlanmasına karar verilmesi halinde, hangi sağlık kuruluşları yetkilidir?

Şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin sağlanmasına karar verilmesi halinde, illerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezine başvurulması zorunludur. Şiddet uygulayan, illerde il halk sağlığı müdürlüğü varsa ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde toplum sağlığı merkezi tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edilir. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işlemin sonucu bu birimler tarafından ŞÖNİM'e bildirilir.

6. Koruyucu tedbir kararı verilen şiddet mağduru için sağlık hizmetleri nasıl yerine getirilir?

6284 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde mağdura yönelik ŞÖNİM'lerin vereceği destek hizmetleri arasında "korunan kişiye verilen sağlık hizmetlerini koordine etmek" yer almaktadır. Buna göre sağlık çalışanları ŞÖNİM'lerden gelen talepleri gecikmeksizin yerine getirmeli ve korunan kişinin sağlık durumunun gerektirdiği muayene ve tedaviyi özenle gerçekleştirmelidir.

Kutu 1: Devamı...**7. 6284 sayılı Kanun kapsamındaki sağlık giderleri nasıl karşılanır?**

Ev-içi şiddetin önlenmesi kapsamındaki sağlık giderlerinin nasıl karşılanacağı hususu 6284 sayılı Kanun'un 19. maddesinde düzenlenmiştir. 6284 sayılı Kanun hükümlerine göre, hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar; bu hallerin devamı süresince gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır. (31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır.)

8. 6284 sayılı Kanun uyarınca gizlilik kararı verildiği hallerde sağlık hizmetlerinin sunulması nasıl gerçekleştirilir?

Gerekli bulunması halinde, 6284 sayılı Kanun'un 8. maddesinin altıncı fıkrasına göre tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Uygulama Yönetmeliği'nin 32. Maddesine göre, bilgilerinin gizli tutulmasına karar verilen kişinin, Sosyal Güvenlik Kurumu, sağlık kurum ve kuruluşları ve benzeri tüm kayıtlardaki bilgileri de gizli tutulacaktır. Korunan kişinin kimlik ve adres bilgilerinin gizlenmesi kararı varsa, sağlık hizmetlerinden yararlanırken, başvurusunun gizli tutulması, sıra bekleme-mesi, öncelikli ve en kısa zamanda işlemlerinin tamamlanması esastır.

(!) Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre cezalandırılacaktır.

9. Kadına yönelik şiddet konusunda ihbar yükümlülüğü var mıdır?

6284 sayılı Kanun'un uygulanması kapsamında sağlık personeli bakımından özellik arz eden yasal düzenlemeler incelendiğinde, en önemlisi ihbar yükümlülüğüne ilişkin sorumluluk getiren ceza maddesidir. Türk Ceza Kanunu'nun 280. maddesinde görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubunun bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Söz konusu maddeye göre sağlık mesleği mensubu ifadesinden tabip, diş tabibi, ezcacı, ebe

Kutu 1: Devamı...

hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişiler anlaşılmaktadır. Buna göre sağlık çalışanları görevlerini yerine getirirken ev-içi şiddet mağduruyla karşılaştığında ya da böyle bir durumdan şüphelendiğinde 6284 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ihbarda bulunma yükümlülüğü altındadır. 6284 sayılı Kanun uyarınca olayın özelliğine göre en yakın kolluk, mülki amir, cumhuriyet başsavcılığı veya hâkime gecikmeksizin ihbar yapılmalıdır. Kolluk personeli polis, jandarma ve sahil güvenlik birimlerinde görev yapanlardır.

10. 6284 sayılı Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi halinde sağlık giderleri nasıl karşılanır?

6284 sayılı Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi halinde ise, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

11. Konuevlerinde kalan kadınlara sağlık kuruluşlarından öncelikli olarak yararlanma hakkı var mıdır?

Kadın Konuevlerinin Açılması Ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliği'nin 24. maddesine göre; konuevinde kalan kadınlara tedavileri sürecinde ve sağlık raporlarının alınmasında sağlık kuruluşlarından öncelikli olarak yararlanma hakkı tanınır.

12. Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde ne yapılır?

Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet Başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir.

8

ŞİDDETE MARUZ
KALAN KADINA
YAKLAŞIMIN
ADIMLARI NELERDİR?

ŞİDDETE MARUZ KALAN KADINA YAKLAŞIMIN ADIMLARI NELERDİR?

Birinci Basamak Sağlık Kuruluşlarında Çalışan Sağlık Personelinin Görevleri

Hastanelerin Acil Servislerinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım

112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Sağlık Personelinin Rolü

İlk Aşama Desteği (5D Prensipleri)

Kutu 2: 5 D Prensipleri için Uygulama Yaklaşımları

Bileşenler	İçeriği
Dinleme	Kadını ve yargılamadan empatik bir yaklaşımla ve dikkatle dinleyin.
Düşünce ve acil ihtiyaçların değerlendirilmesi	Kadının duygusal, fiziksel, sosyal ve pratik gereksinimlerini tespit edin ve karşılamak için gereğini yapın. Örneğin çocuğuna bakılması gerekiyorsa, kurumda iken çocuğun bakımını sağlayacak düzenlemeyi yapın.
Doğrulama	Kadını anladığınızı ve ona inandığınızı gösterin ve olanların onun suçu olmadığını anlamasına yardımcı olun.
Duruma uygun emniyet ve güvenlik önlemleri alma	Eğer şiddet olayının tekrarlama riski varsa kadının kendini koruyabilmesi için bir plan yapmayı önerin.
Destekleme	Bilgiye, hizmetlere ve sosyal desteğe ulaşabilmesi için kadına destek sağlayın.

(Birinci Basamak Sağlık Kuruluşu İçin Kadına Yönelik Şiddet Olgularına İlişkin İş Akışı)

- A** Müracaatçı, aile hekimliğine başvuruda bulunur.
- B** Aile hekimi, müracaatçının şikayetini değerlendirir.
- C** Aile hekimi bunun bir şiddet olgusu olup olmadığını değerlendirir:
  - i. Şiddet olgusu değilse: Aile hekimi, gerekli işlemi yapar.
  - ii. Şiddet olgusu şüphesi olmasına rağmen kadın bunu doğrulamıyorsa: Aile hekimi, müracaatçıyı hakları, başvuru noktaları, güvenlik önlemleri konusunda bilgilendirir. Kontrol için kadını tekrar çağırır.
  - iii. Şiddet olgusuysa (Müracaatçı şiddete maruz kaldığını kendisi söyleyebilir ya da aile hekimi uygun sorularla şiddet olgusu olduğunu belirler):
    1. Aile hekimi, öykü alır ve tanı koyar.

2. Aile hekimi, gerekli tetkik ve tedaviyi uygular (ilk aşama desteği de dahil)
3. Aile hekimi, T74Y07 başlığında uygun kodu girerek müracaatçının sisteme kaydını yapar.
4. Aile hekimi “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu”nu doldurur. Şiddet vakasını “Kadına Yönelik Şiddet Aylık Bildirim Formu’na işler. KYŞ Aylık Bildirim Formunu İl Halk Sağlığı Müdürlüğüne gönderir. Risk Değerlendirmesi yapar. ASPİM/ŞÖNİM’i bilgilendirir.
5. Aile hekimi, geçici adli rapor düzenler, kolluk kuvvetlerini, bilgilendirir.
6. Aile hekimi kadının ileri tetkik/tedavi ihtiyacı olup olmadığını değerlendirir ve ihtiyaç varsa müracaatçıyı 2./3. basamak sağlık kuruluşuna sevk eder.
7. Aile hekimi risk değerlendirmesi yapar.
  - a. Risk varsa ve kadın evine dönmek istemiyorsa: Aile hekimi kadını ŞÖNİM’e, ASPİM’e ya da kolluk kuvvetlerine yönlendirir.
  - b. Risk yoksa ya da risk olmasına rağmen kadın eve dönmek istiyorsa: Aile hekimi, müracaatçıyı hakları, başvuru noktaları, güvenlik önlemleri konusunda bilgilendirir.

(Acil Sağlık Hizmeti ve 2./3. Basamak Sağlık Kuruluşları İçin Kadına Yönelik Şiddet Olgularına İlişkin İş Akış Şeması)

- A** Müracaatçı, 112 KKM’yi (Komuta Kontrol Merkezini) arayarak acil yardım ister.
- i. Müracaatçı şiddet vakası olduğunu ifade ederse;
    1. KKM, kolluk kuvvetini bilgilendirir, 112 ekibini görevlendirir.
  - ii. Müracaatçı şiddet vakası olduğunu ifade etmezse;
    1. 112 Ekibi şiddet vakası olup olmadığını değerlendirir.
      - a. Şiddet olasılığı yoksa: 112 ekibi müracaatçıya ulaşır, acil müdahaleyi yapar.
      - b. Şiddet olasılığı varsa: 112 ekibi müracaatçıya ulaşır. Acil müdahaleyi yapar (kanıtlara zarar vermeden). Hastaneye nakil işlemini başlatır.

- i. Müracaatçı hastaneye nakli kabul ederse: 112 Ekibi, hastanede vaka teslimi yaparken hastane acil servisini bilgilendirir. Vaka formunun açıklama kısmına adli vaka bilgisini düşer. Formun bir nüshasını teslim eder.
- ii. Müracaatçı hastaneye nakli kabul etmezse: 112 ekibi, KKM'yi bilgilendirir ve KKM'nin talimatları doğrultusunda gerekeni yapar.

B Müracaatçı kolluk marifeti ile acil servise başvuruda bulunur.

- i. Acil Servis Hekimi (ASH), müracaatçının şikayetini değerlendirir, gerekli tıbbi müdahaleyi yapar.
- ii. (Bundan sonraki süreç C/2ii – vi adımlarında olduğu gibi devam eder).

C Müracaatçı, bizzat acil servise başvuruda bulunur.

- i. Acil servis hekimi, müracaatçının şikâyetini değerlendirir.
1. Şiddet olasılığının olmadığı durumda: Hekim gerekli işlemi yapar.
2. Şiddet olasılığının olduğu durumda:
  - a. Müracaatçı şiddete uğradığını ifade etmiyorsa: Hekim, şiddet uygulanma olasılığını analiz eder.
    - i. Şiddet uygulaması yoksa:
      1. Hekim gerekli işlemi yapar.
      - ii. Şiddet uygulaması varsa: (2/b'den itibaren olan adımlar izlenir).
    - b. Müracaatçı şiddete uğradığını ifade ediyorsa:
      - i. Acil Servis Hekimi, öykü alır ve tanı koyar.
      - ii. Acil Servis Hekimi, gerekli tetkik ve tedaviyi uygular.
    - iii. Acil Servis Hekimi, T74Y07 başlığında uygun kodu girerek müracaatçının HBYS sistemine kaydını yapar.
    - iv. Acil Servis Hekimi, adli rapor düzenler, kolluk kuvvetlerini bilgilendirir.
      1. Müracaatçı için risk varsa: Kolluk kuvvetleri süreci başlar.

2. Müracaatçı için risk yoksa: Acil Servis Hekimi, müracaatçıyı psiko sosyal destek merkezine (PSDM) yönlendirir.
- v. Müracaatçı PSDM görüşmesini kabul ederse:
  1. PSDM görevlisi, müracaatçıya rıza onam formunu imzalatır, «Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu» nu doldurarak risk değerlendirmesi yapar. Şiddet vakasını “Kadına Yönelik Şiddet Aylık Bildirim Formu’na işler. Formu ŞÖNİM/ASPİM ve İl Halk Sağlığı Müdürlüğüne gönderir. Vaka öyküsü alır, psikiyatri uzmanına yönlendirir.
  2. Psikiyatri Uzmanı müracaatçı ile görüşerek gerekli tedaviyi uygular.
- vi. Müracaatçı PSDM görüşmesini kabul etmezse:
  1. PSDM Görevlisi, müracaatçıya rıza onam formunu imzalatır, «Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu» nu doldurarak ŞÖNİM/ASPİM’e gönderir. Şiddet vakasını “Kadına Yönelik Şiddet Aylık Bildirim Formu’na işler ve formu İl Halk Sağlığı Müdürlüğüne gönderir. Müracaatçıya ŞÖNİM/ASPİM konusunda gerekli bilgilendirmeyi yapar. Bundan sonra kolluk hizmet süreci başlar.

9

ŞİDDETE MARUZ
KALAN KADINA
HİZMET VEREN
KURUM VE KURULUŞLAR

Kutu 3: Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Hizmet Veren Kurum ve Kuruluşlar

Adalet Bakanlığı: Cumhuriyet Başsavcılığı, Aile Mahkemeleri, Adli Tıp Kurumu, Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı ve Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Büroları

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: Merkezde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Taşra teşkilatında il Müdürlükleri, ŞÖNİM'ler, İlk Kabul Birimleri, Kadın Konukevleri, Sosyal Hizmet Merkezleri ve ALO 183

İçişleri Bakanlığı: İller İdaresi Genel Müdürlüğü (Mülki Amirler), Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

Sağlık Bakanlığı: Merkezde Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kamu Hastaneleri Kurumu ve Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü – 112 Acil Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı. Taşra teşkilatında ise il Halk Sağlığı Müdürlükleri, Kamu Hastaneleri Birliği, Aile Sağlığı Merkezi-ASM, Toplum Sağlığı Merkezi-TSM ve hastaneler

Diğer: Belediyeler, STK'lar, Barolar, İŞKUR

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

İller İdaresi Genel Müdürlüğü - Mülki Amirler

- Korumayı tedbir kararları verebilirler.
- Bu kararlar çerçevesinde:
  - şiddete uğrayan kadına ve beraberindeki çocuklara uygun bir barınma yeri,
  - geçici maddi yardım, psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal destek,
  - şiddete uğrayan kadının can güvenliği tehlikesi bulunması durumunda geçici olarak koruma altına alınması ve
  - kreş imkânı verilmesini sağlayabilirler.

Kolluk Kuvvetleri

- Gecikmesi sakınca bulunan hallerde koruyucu ve önleyici tedbir kararı alabilirler.

- Kararın süresi, değişimi, kaldırılması ya da aynen kalmasını talep edebilirler.
- Kararın tebliğ edilmesi ve yerine getirilmesinden de sorumludurlar.
- Tedbir kararı verilen ya da korunan kişiye ASPB'nin ilgili il veya ilęe m¼d¼rl¼klerine ulaştırmakla sorumludurlar.

Polis acil yardım hattı **155**, jandarma ihbar hattı **156**'dir.

Mahalli İdareler Genel M¼d¼rl¼ę¼

Belediyeler, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel M¼d¼rl¼ę¼ne bağlıdır. 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında n¼fusu y¼z bini aşan belediyelere sığınma evi açma y¼k¼ml¼l¼ę¼ getirilmiştir. Belediyeler, şiddete maruz kalan kadınlar için sığınmaevleri ve danışma merkezleri ağabilirler.

G¼ç İdaresi Genel M¼d¼rl¼ę¼

G¼revleri arasında insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri y¼r¼tmek bulunmaktadır. Acil yardım hattı **157**'dir.

ADALET BAKANLIğI

Cumhuriyet Başsavcılığı

şiddete uğrayan kadınlar; şiddet uygulayan kişiden řik¼yetęi olmak ve/veya 6284 sayılı Kanunun sağladığı tedbir kararı talep etmek için, bir dilekçe ile doğrudan Cumhuriyet Savcılığına başvurabilir. Cumhuriyet Savcılığına başvuruda; başvuru dilekçesinin bir ¼rneęi mutlaka saklanmalı, başvuru tarih ve numarası not edilmelidir. Kadın, sağlık raporu almak için Savcılıktan Adli Tabipliğe sevkini isteyebilir.

Aile Mahkemesi

6284 sayılı Kanun kapsamındaki başvurular, aile mahkemesi tarafından karara bağlanır. Kanundan yararlanmak için bir dilekçe ile Aile Mahkemesine başvurulabilir. Başvuru dilekçesinin bir ¼rneęi mutlaka saklanmalı, başvuru tarih ve numarası not edilmelidir. Bulunulan yerde Aile Mahkemesi yoksa Asliye Hukuk mahkemesine başvurulur. şiddet uygulayan kişi hakkında řik¼yette bulunmak ve 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir kararı talep etmek için, varsa kimlik belgesiyle, yoksa TC kimlik numarasıyla başvurulması yeterlidir.

Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Büroları

Özellikle büyük şehirlerde savcılıklar bünyesinde Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Büroları kurulmaya başlanmıştır. Söz konusu büroların görevleri: şiddete karşı işlenen suçların soruşturmaları takip etmek ve sonuçlandırmak; 6284 sayılı yasa uyarınca aile mahkemelerinden önleyici-koruyucu tedbir isteminde bulunmak; 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında Aile Mahkemelerinden verilmiş önleyici-koruyucu tedbir kararlarının ivedilikle aynı gün koruma ile görevli Emniyet Müdürlüklerine faks yolu ile en seri surette gönderilmesini sağlamak; denetimi için gönderilen kararların infazının yerine getirilmesini, önleyici-koruyucu tedbir kararlarının etkin bir şekilde uygulanmasını ve yerine getirilmesini denetleyip takip etmektir.

ÂİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Bireysel ve toplumsal bir sorun olan kadına yönelik şiddetle mücadele, çok sayıda kurumun işbirliği içinde birlikte çalışmasını gerektirmektedir. 1990 yılında kurulan ve 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na (ASPB) bağlanan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü kadınlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütme ve koordine etme görevlerini de üstlenmiştir.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik olarak, şiddete maruz kalan ya da şiddete maruz kalma riski bulunan kişilerin başvurabileceği, danışmanlık, rehberlik ve yönlendirme hizmetleriyle, ihtiyaç duydukları konularda güçlendirici ve destekleyici hizmetleri veren ve izleme çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esası ile yürüten merkezlerdir. Mart 2016 itibarıyla 45 ŞÖNİM hizmet vermekte, 2016 sonuna kadar 81 ilde hizmet vermeye başlanması planlanmaktadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlükleri ve Sosyal Hizmet Merkezleri

ŞÖNİM'in olmadığı yerlerde Şiddete uğrayan kadınlar, sığınma evine yerleşmek ya da durumlarıyla ilgili ücretsiz psikolojik danışmanlık ve rehberlik, sosyal destek

hizmetleri almak amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine ya da Sosyal Hizmet Merkezlerine başvuruda bulunabilirler.

İlk Kabul Birimleri

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine ya da ŞÖNİM'lere başvuran ve barınma ihtiyacı bulunan şiddet mağduru kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği ve geçici kabullerinin yapılarak iki haftaya kadar kalabilecekleri birimlerdir. Şiddet mağduru kadın, ilde konukevi bulunmaması/kapasitesinin yeterli olmaması veya kadının şartlarının doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunmaması durumunda ilk kabul birimine kabul edilir. Meslek elemanları tarafından yapılan ilk gözlem sonucuna göre uygun sosyal hizmet modeli/yapılacak işlemler belirlenir. Kadınlar ve varsa beraberindeki çocukları iki hafta içinde, durumlarına göre kadın konukevlerine yerleştirilebilir.

Kadın Sığınmaevleri

Şiddetle mücadelede Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın kurumsal hizmet birimlerinden biri olan kadın konukevlerinde fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete maruz kalan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanması amaçlanmaktadır. Kadınların geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı 101 konukevi vardır. Konukevi bulunmayan iki ilde (Bitlis, Niğde) kadın konukevi açılması planlanmaktadır.

ALO 183

ASPB bünyesinde çalışan "Alo-183 Hattı" şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan, destek ve yardıma ihtiyacı olan kadın ve çocuklar için psikolojik, hukuki ve ekonomik danışma hattı olarak çalışmakta; bu kişilere hakları konusunda ve başvuracakları yerler hakkında bilgi vermektedir. Bu hat, haftanın 7 günü 24 saat hizmet vermektedir ve ücretsizdir.

SAĞLIK BAKANLIĞI

Sağlık Bakanlığı merkezde kadına yönelik şiddetle ilgili birimler Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kamu Hastaneleri Kurumu ve Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü – 112 Acil Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığıdır. Taşra teşkilatında ise İl Halk Sağlığı

Müdürlükleri, Kamu Hastaneleri Birliği mevcuttur. İllerde Aile Sağlığı Merkezi-ASM, Toplum Sağlığı Merkezi-TSM, hastaneler kadına yönelik şiddet konusunda hizmet veren kurum ve kuruluşlardır. Hastanelerde özellikle acil servis, Krize Müdahale Birimi, Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi önemlidir. Son olarak Acil sağlık müdahalesi gerektiren durumlarda, 112 Acil telefon hattı 7 gün 24 saat ücretsiz olarak hizmet vermektedir.

Sağlık çalışanları 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddete maruz kalan kadınlara:

- Teşhis etme,
- Tıbbi bakım sağlama
- Risk değerlendirmesi yapma
- Psikolojik destek sağlama
- Diğer hizmetler için yönlendirme gibi hizmetler vermektedir.

Sağlık çalışanları yine aynı Kanun uyarınca şiddet uygulayanın muayene ve tedavisine ilişkin tedbir kararlarının uygulanmasından sorumludur. Buna göre:

- Bağımlılığın olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması ve
- Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması hizmetleri sunmaktadır.

BELEDİYELER VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ

Türkiye genelinde bazı belediyelerin bünyesinde kadın danışma ve/veya aile danışma merkezleri bulunmakta ve kadınlara ücretsiz psikolojik, tıbbi, hukuksal ve ekonomik destek verilmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında nüfusu yüz bini aşan belediyelere sığınmaevi açma yükümlülüğü getirmiş olmasına rağmen belediyelere ait sadece 32 sığınmaevi bulunmaktadır.

Günümüzde pek çok kadın kuruluşu, kadın danışma merkezleri yoluyla şiddete maruz kalan kadınlara ulaşmakta ve ücretsiz psikolojik, hukuki ve ekonomik hizmet vermektedir. STK'lara ait sadece 4 tane sığınmaevi bulunmaktadır.

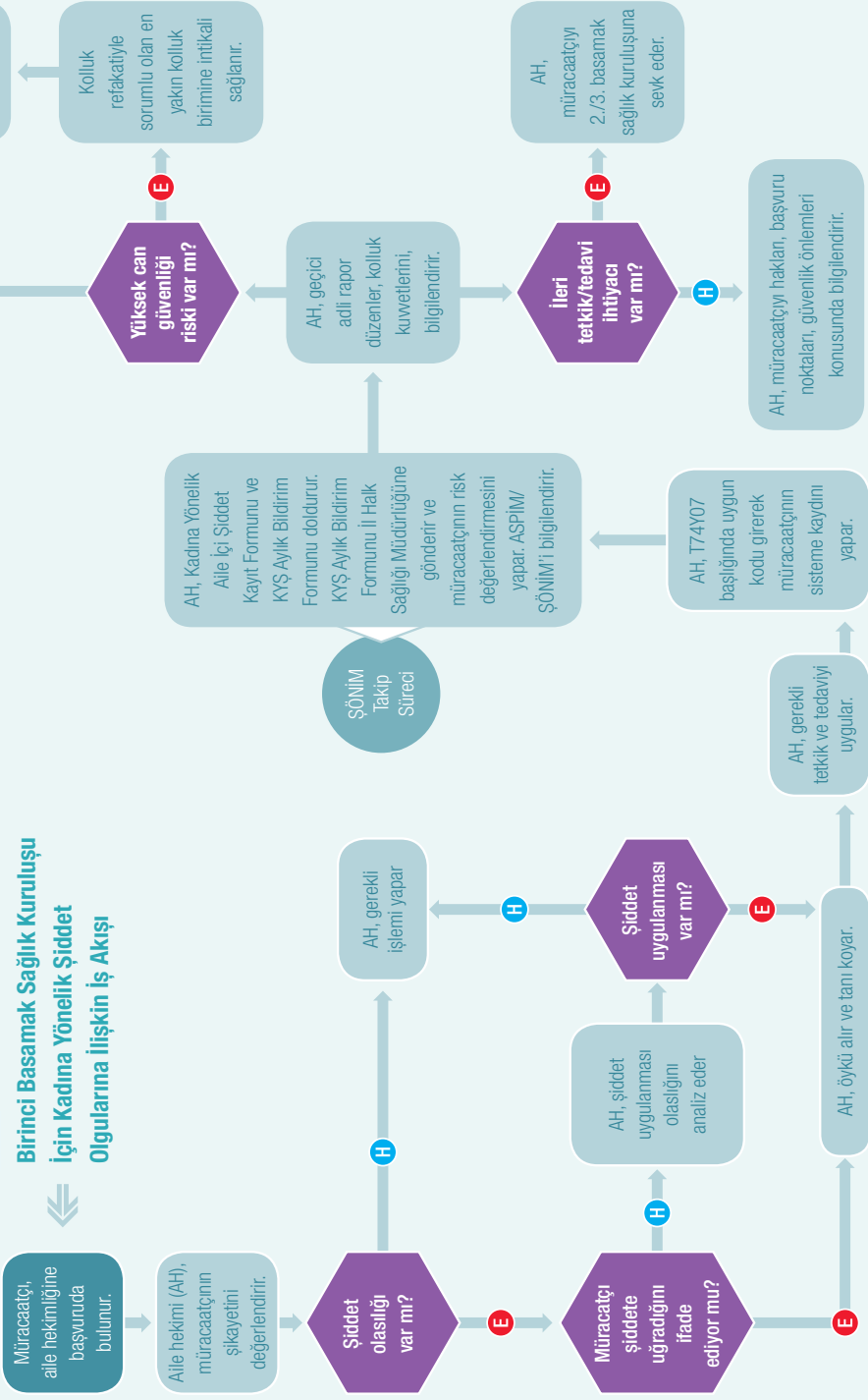
İŞKUR

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında Sığınma evinde kalan kadınların kayıtlarını yaparak iş sahibi olmaları için iş bulma, mesleki eğitim verme ve iş danışmanlığı yapma hizmeti vermektedir.

BAROLAR

Şiddet uygulayan kişiden şikâyetçi olmak isteyen, ancak maddi durumu avukat tutmaya uygun olmayan kadınlar; Baro bünyesinde bulunan Adli Yardım Bürosuna başvurarak kendilerine ücretsiz avukat tayin edilmesini talep edebilirler. Buna ek olarak kadınların mevcut hakları konusunda bilinçlendirilmeleri ve haklarının yasal olarak korunması amacıyla barolar bünyesinde kadın hakları kurulları kurulmaktadır. Buna ek olarak, bazı illerde barolar tarafından, şiddete maruz kalan ya da risk altındaki kadınlara hukuki destek ve rehberlik sağlamak amacıyla “kadın danışma/ dayanışma merkezleri” açılmıştır.

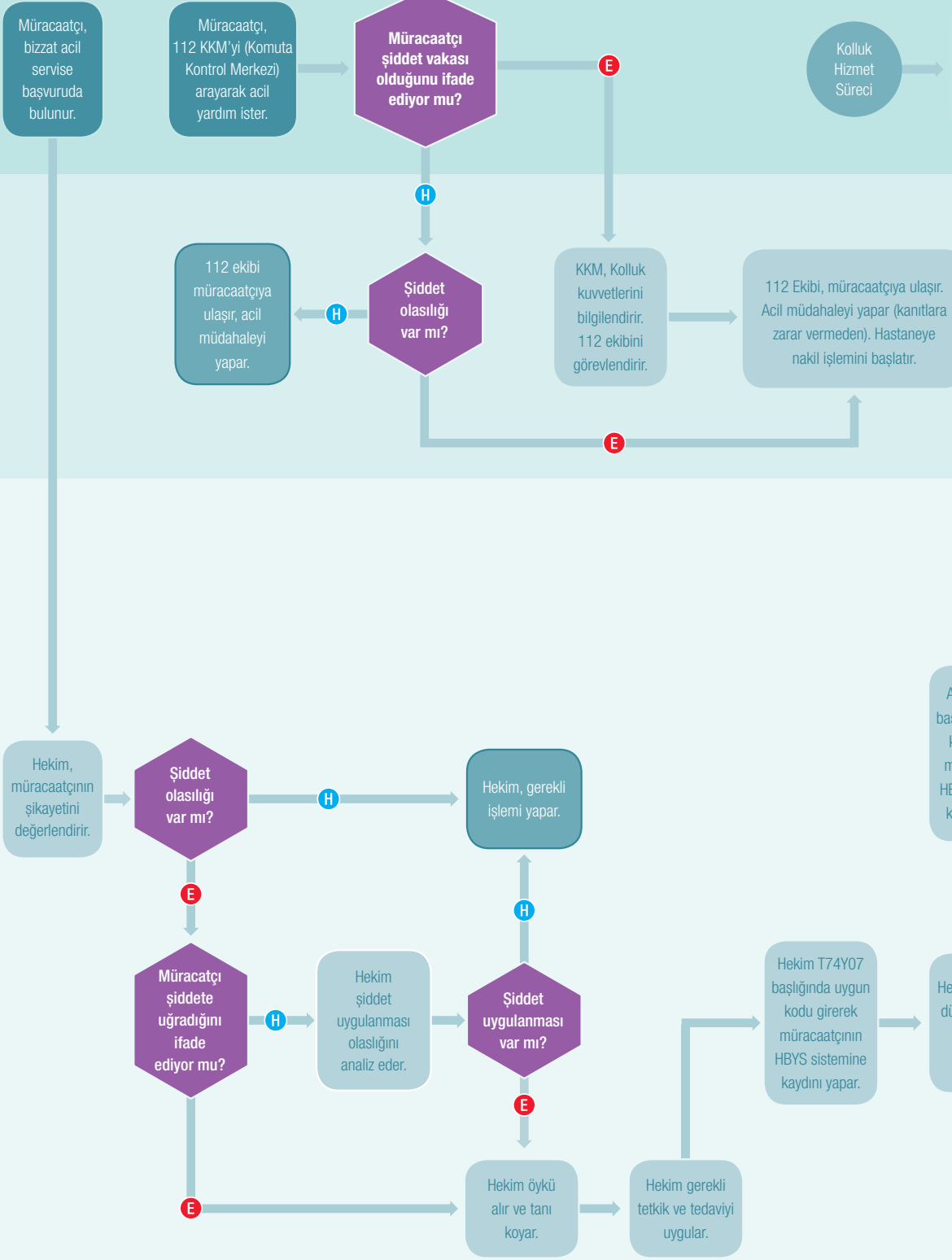
Birinci Basamak Sağlık Kuruluşu için Kadına Yönelik Şiddet Olgularına İlişkin İş Akışı

Müracaatçı

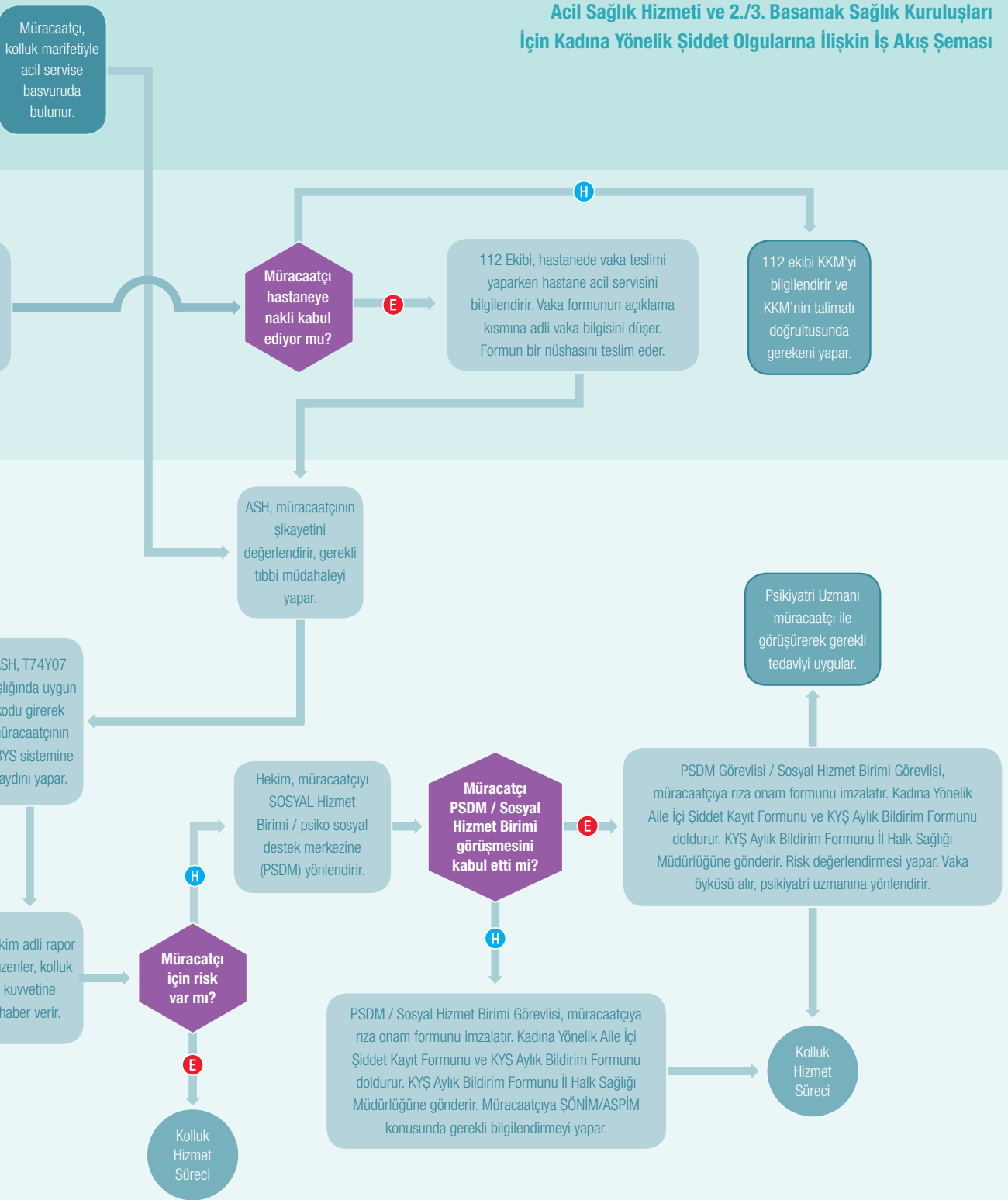
112 Servisi

2. ve 3. Basamak Sağlık Kuruluşu (Hastane)

Acil Sağlık Hizmeti ve 2./3. Basamak Sağlık Kuruluşları İçin Kadına Yönelik Şiddet Olgularına İlişkin İş Akış Şeması

Yüklenici (Konsorsiyum Lideri)

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)
GmbH, International Services

Konsorsiyum Ortakları

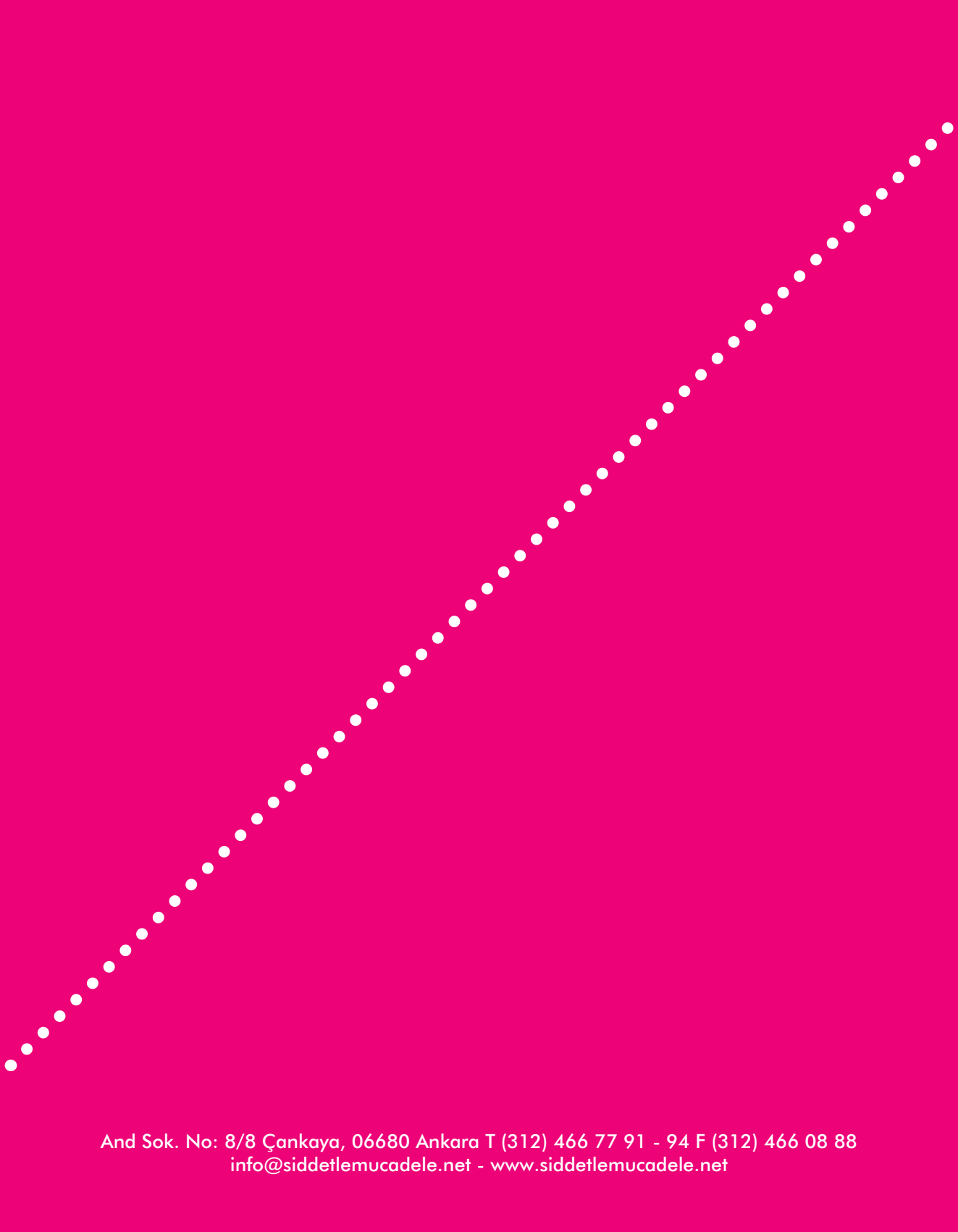
EDUSER Eğitim Danışmanlık ve Uzmanlık Hizmetleri, Türkiye

Hacettepe Üniversitesi, Kadın Sorunları Uygulama ve
Araştırma Merkezi (HÜKSAM), Ankara, Türkiye

International Bund, Frankfurt am Main, Almanya

And Sok. No: 8/8 Çankaya, 06680 Ankara T (312) 466 77 91 - 94 F (312) 466 08 88
info@siddetlemucadele.net - www.siddetlemucadele.net